

POSTANOWIENIE

Dnia 8 marca 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Mariusz Łodko

w sprawie z powództwa M. J.

przeciwko M. K.

o zobowiązanie do sporządzenia i wniesienia skargi konstytucyjnej lub zapłatę,

na posiedzeniu niejawnym 8 marca 2023 r. w Izbie Cywilnej w Warszawie,

na skutek skargi kasacyjnej powoda

od wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach

z 4 października 2021 r., sygn. akt I ACa 349/20,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. przyznaje radcy prawnemu A. A. od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Katowicach kwotę 1350 (jeden tysiąc trzysta pięćdziesiąt) zł, w tym podatek VAT, tytułem nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 4 października 2021 r. Sąd Apelacyjny w Katowicach oddalił apelację powoda M. J., wniesioną od wyroku Sądu Okręgowego w Katowicach z 23 stycznia 2020 r.

Skargę kasacyjną od tego wyroku złożył powód. Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania uzasadnił oczywistą zasadnością skargi, z uwagi na naruszenie art. 378 § 1 k.p.c., a także wystąpieniem istotnego zagadnienia prawnego, które jednocześnie wywołuje potrzebę wykładni przepisów budzących poważne wątpliwości związane z art. 367 § 3 k.p.c. oraz art. 15 zzs¹ ust. 1 pkt 4 „tarczy antykryzysowej”, skutkujące nieważnością postępowania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna ukształtowana została w przepisach kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa i jednolitości orzecznictwa oraz prawidłowej wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń umożliwiający rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej. Instytucja tzw. przedsądu służy selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu, w ramach którego, Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny sprawy przedstawionej mu ze skargą kasacyjną. Zakres przeprowadzanego badania jest ograniczony do kontroli, czy w sprawie występują przewidziane w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c. okoliczności uzasadniające przyjęcie skargi do rozpoznania (zob. postanowienie SN z 13 czerwca 2018 r., II CSK 71/18).

Istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest zagadnienie nowe, nierozwiązane dotychczas w orzecznictwie, którego wyjaśnienie może przyczynić się do rozwoju prawa. Zagadnienie prawne powinno, przede wszystkim, być sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń (zob. postanowienie SN z 7 czerwca 2001 r., III CZP 33/01), a jednocześnie być

przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, aby umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, niesprowadzającej się do samej subsumpcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu (zob. postanowienia SN: z 15 października 2002 r., III CZP 66/02; z 22 października 2002 r., III CZP 64/02, i z 5 grudnia 2008 r., III CZP 119/08). Konieczne jest przytoczenie argumentów prawnych, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Skarżący powinien nie tylko wskazać przepis prawa (materialnego lub procesowego), którego dotyczy zagadnienie, ale także przedstawić pogłębioną argumentację prawną w celu wykazania, że zagadnienie jest istotne, a jego rozstrzygnięcie ma znaczenie dla merytorycznego rozstrzygnięcia w jego sprawie (zob. m.in. postanowienia SN z 23 sierpnia 2007 r., I UK 134/07, i z 9 lutego 2011 r., III SK 41/10).

Wątpliwości skarżącego co do wykładni przepisów dotyczyły art. 367 § 3 k.p.c. oraz art. 15zzs¹ ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 2 marca 2020 roku o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (tekst jedn. Dz.U. z 2021 r., poz. 2095) w brzmieniu ustalonym ustawą z 28 maja 2021 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2021, poz. 1090, dalej także: „ustawa zmieniająca”). Wprowadzone zmiany skutkowały zmianą składu sądu z trzech sędziów na jednego sędziego już po wszczęciu postępowania w danej instancji i wyznaczeniu składu orzekającego.

Analiza skargi kasacyjnej prowadzi do wniosku, że powyższa przesłanka nie została spełniona. Skarżący nie ma wątpliwości, że przepis art. 6 ust. 2 ustawy zmieniającej ma jednoznaczne brzmienie, a odwołanie do Konstytucyjnej i Konwencyjnej zasady rozpoznania sprawy przez właściwy sąd (art. 45 ust. 1 Konstytucji RP) ustanowiony ustawą (art. 6 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka), z uwzględnieniem zapewnienia wyższego standardu orzeczniczego przez skład kolegialny nie przekonuje o wystąpieniu w sprawie istotnego zagadnienia prawnego. Skarżący poza przedstawieniem własnych ocen i poglądów nie przedstawił argumentacji prawnej, która prowadzi do rozbieżnych ocen prezentowanego problemu.

Zwrócić uwagę należy, że przekazanie do rozpoznania spraw, które przed dniem wejścia w życie ustawy zmieniającej sąd rozpoznawał w składzie innym niż jednego sędziego, do dalszego ich prowadzenia przez tego sędziego, któremu sprawa została przydzielona jako referentowi, do zakończenia sprawy w danej instancji (art. 6 ust. 2 ustawy zmieniającej), ustawową zasadę niezmienności składu modyfikuje aktem tej samej rangi. Nie można też pominąć, że zmiana zasad prowadzenia postępowań cywilnych dotyczy okresu szczególnego – obowiązywania stanu zagrożenia epidemicznego albo stanu epidemii ogłoszonego z powodu COVID-19 oraz w ciągu roku od odwołania ostatniego z nich.

Powołanie się na potrzebę wykładni przepisów budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.) wymaga wykazania, że co do konkretnego przepisu prawnego brak jest jednolitej lub utrwalonej judykatury, zwłaszcza judykatury Sądu Najwyższego albo też przyjęta i dominująca wykładnia jest oczywiście błędna lub kontrowersyjna. Ze względu na publiczne cele, jakie ma do spełnienia rozpoznanie przez Sąd Najwyższy skargi kasacyjnej, skarżący powinien wykazać celowość dokonania wykładni przepisu przez Sąd Najwyższy ze względu na potrzeby praktyki sądowej (zob. postanowienie SN z 19 października 2012 r., III SK 15/12).

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie spełnia również tych wymogów. Skarżący jedynie wskazał, że wątpliwości uzasadniające wystąpienie istotnego zagadnienia prawnego jednocześnie wywołują potrzebę wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości, ale nie przedstawił na czym one polegają. Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania opartego na przyczynie przewidzianej w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. nie tylko nie formułuje jakichkolwiek wątpliwości na tym tle, nie wyjaśnia także, że mają one poważny charakter i wymagają zajęcia stanowiska przez Sąd Najwyższy.

Skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, gdy dla przeciętnego prawnika z samej treści skargi – bez pogłębionej analizy i juredycznych dociekań – w sposób jednoznaczny wynika, że wskazane w niej podstawy zasługują na uwzględnienie z uwagi na kwalifikowany charakter naruszenia przepisów prawa.

Powołując się na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej należy wykazać, że popełnione przy ferowaniu zaskarżonego orzeczenia uchybienia w zakresie stosowania prawa miały charakter kwalifikowany i nie podlegały różnym ocenom (zob. postanowienia SN: z 12 grudnia 2000 r., V CKN 1780/00; z 22 marca 2001 r., V CZ 131/00, i z 10 kwietnia 2018 r. I CSK 730/17). Przy czym, o ile dla uwzględnienia skargi kasacyjnej wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla jej przyjęcia do rozpoznania konieczne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającej na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (zob. postanowienie SN z 28 stycznia 2022 r., I CSK 947/22).

Przedstawione przez skarżącego w uzasadnieniu skargi kasacyjnej argumenty nie przekonują o jej oczywistej zasadności. Skarżący pominął, że odrębnie należy sporządzić uzasadnienie podstaw kasacyjnych i wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania. Jednozdaniowe odwołanie się do powołanych w podstawach skargi zarzutów naruszenia prawa procesowego (art. 378 § 1 k.p.c.), poprzez nieodniesienie się do zarzutu apelacji skarżącego, dotyczącego naruszenia art. 118 § 5 k.p.c. w relacji do przepisów Konstytucji RP nie przekonuje, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Nie jest również rolą Sądu Najwyższego poszukiwanie argumentów uzasadniających przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w treści uzasadnienia skargi, a zwłaszcza podstaw kasacyjnych, jeżeli strona nie powołała ich we wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania (zob. postanowienia SN: z 5 kwietnia 2017 r., II CSK 688/16; z 4 lipca 2017 r., III CSK 64/17, i z 10 maja 2018 r., I CSK 800/17). Uzasadnienie tej przyczyny kasacyjnej powinno koncentrować się na wykazaniu oczywistej zasadności skargi. Nie może sprowadzać się do odwołania się do uzasadnienia podstaw kasacyjnych bądź też do ich powtórzenia, choćby nawet w zmodyfikowanej formie, ani być sformułowane w sposób, który wymagałby oceny ich zasadności (zob. postanowienie SN z 28 stycznia 2022 r., I CSK 947/22). Lakoniczne uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie pozwala na uznanie, że zastosowanie powołanych w skardze przepisów prawa, było oczywiście błędne lub doprowadziło do nieprawidłowego rozstrzygnięcia.

Ubocznie wskazać należy, że ocena i stanowisko Sądu Apelacyjnego mieści się w granicach przyznanej swobody i nie prowadzi do wniosku, że zaskarżony wyrok jest oczywiście sprzeczny z prawem, a skarga kasacyjna oczywiście uzasadniona w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Zarzucając rażące naruszenia art. 378 § 1 k.p.c., skarżący pominął, że wynikający z niego obowiązek sądu drugiej instancji rozpoznania sprawy w granicach apelacji nie oznacza konieczności osobnego omówienia przez sąd w uzasadnieniu wyroku każdego argumentu podniesionego w apelacji. Wystarczające jest bowiem odniesienie się do sformułowanych w apelacji zarzutów i wniosków w sposób wskazujący na to, że zostały one przez sąd drugiej instancji w całości rozważone przed wydaniem orzeczenia. (zob.m.in. uchwała składu siedmiu sędziów SN z 23 marca 1999 r., III CZP 59/98, OSNC 1999, nr 7-8, poz. 124; wyroki SN: z 13 września 2017 r., I PK 264/16; z 30 września 2016 r., I CSK 623/15, i z 15 września 2016 r., I CSK 659/15). Z lektury uzasadnienia zaskarżonego wyroku wynika, że Sąd Apelacyjny rozważył postawione w apelacji zarzuty, w tym zastosowanie art. 118 § 5 k.p.c. do skargi konstytucyjnej.

Z powyższych względów, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie znajdując również okoliczności, które w ramach przedsądu jest obowiązany brać pod uwagę z urzędu, w szczególności nieważności postępowania (art. 398⁹ § 1 pkt 3 k.p.c.).

O kosztach postępowania kasacyjnego Sąd Najwyższy orzekł na podstawie § 16 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 8 pkt 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu (tekst jedn. Dz.U. z 2019 r. poz. 68), a także § 2 pkt 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (tekst jedn. Dz.U. z 2018 r. poz. 265) – mając na uwadze wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 23 kwietnia 2020 r., SK 66/19 – przyznał radcy prawnemu A. A. kwotę 1350 zł, w tym VAT, tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu w postępowaniu kasacyjnym.

